

ECOURI UCRAINE

Revistă literar-culturală și educativ-informativă
a Uniunii Ucrainenilor din România

59 | APRILIE
2024

Dragi ucraineni, dragi români!

Înviearea Domnului nostru Iisus Hristos este minunea care ne reconfirmă, an de an, speranța în renașterea spiritului, puterea credinței, ne întărește încrederea în valorile umanității, năzuința spre tot ce-i mai bun și mai frumos, lupta continuă și îndârjirea de a nu ceda în fața provocărilor vieții. Paștele constituie un moment de pace și iertare pentru toți, sărbătoarea care aduce armonie între faptă și gând.

Atât eu, cât și conducerea Uniunii Ucrainenilor din România adresăm cele mai bune gânduri tuturor creștinilor care sărbătoresc Marele Praznic al Creștinătății. Fie ca lumina sfântă și tainică a Învierii Domnului să vă deschidă sufletul spre înțelegere, împăcare cu sine și ceilalți, speranță și toleranță!

Hristos a înviat! Oriunde v-ați afla în lume, să primiți în suflete Lumina și Pacea Învierii!

*Președintele Uniunii Ucrainenilor din România,
Deputat Nicolae-Miroslav Petrețchi*

Summitul Liderilor Congresului Mondial al Ucrainenilor, la București

Uniunea Ucrainenilor din România (UUR), în parteneriat cu Congresul Mondial al Ucrainenilor (CMU), a organizat, în perioada 12-15 aprilie 2024, la Palatul Parlamentului, Summitul Liderilor Congresului Mondial al Ucrainenilor. În mod excepțional, anul acesta, evenimentul, unul de referință pentru diaspora ucraineană, a fost organizat în România.

Deschiderea oficială a Summitului Liderilor CMU, care a reunit peste 200 de lideri din comunitățile ucrainene din 55 de țări, de pe 5 continente, a avut loc vineri, 12 aprilie, la Palatul Parlamentului din București. Au participat oficiali români și ucraineni, lideri ai CMU și diplomați acreditați la București, care au evidențiat importanța ajutorului acordat Ucrainei în războiul declanșat de federația rusă, necesitatea ajutorării refugiaților ucraineni și importanța întoarcerii acestora în Ucraina, după încheierea războiului, pentru a contribui la efortul de reconstrucție a țării.

Președintele Uniunii Ucrainenilor din România, deputatul Nicolae-Miroslav Petrețchi, a declarat că „în actualul

context dramatic, unic în toată istoria zbuciumată a poporului ucrainean, mai mult ca oricând, răspunsul, acțiunea și capacitatea de intervenție ale Congresului Mondial al Ucrainenilor trebuie să fie de natură sistemică, integrată, paradigmatică, bazată pe o viziune strategică unitară la nivelul întregii organizații, coezivă și funcțională.”

„Astăzi, avem multe provocări și trebuie să ne gândim cum să organizăm viața, să unim comunitatea ucraineană globală în jurul Ucrainei. Principala noastră sarcină este să ne asigurăm că ucrainenii care au fost nevoiți să plece pot să se integreze în mediul ucrainean și în lumea ucraineană din străinătate”, a subliniat Pavlo Grod, Președintele Congresului Mondial al Ucrainenilor.

Consilierul de stat al Cancelariei Prim-ministrului României, Victor Opaschi, a dat citire mesajului premierului Marcel Ciolacu, care a ținut să sublinieze că România va continua să sprijine lupta legitimă a Ucrainei, atât timp cât va fi necesar, și restaurarea integrității sale teritoriale, în granițele recunoscute oficial. Totodată, șeful guvernului a subliniat, în mesajul transmis, că România va susține adop-

area unui pachet cât mai ambițios în sprijinul Ucrainei la Summitul NATO de la Washington.

În intervenția sa, Ministrul Afacerilor Externe, Luminița Odobescu, a reiterat importanța sprijinului internațional pentru independența, suveranitatea și integritatea teritorială ale Ucrainei. A subliniat că pacea justă și durabilă în Ucraina este direct dependentă de tragerea la răspundere a tuturor celor vinovați de crimele din Ucraina și împotriva Ucrainei. A arătat că Formula de Pace propusă de Președintele Zelenskyi, susținută de cea mai mare parte a comunității internaționale, inclusiv România, este fundamentată pe principiile dreptului internațional și Carta ONU.

Ambasadorul Ucrainei în România, Ihor Prokopciuk, a subliniat că „România nu este doar un bun vecin, ci, în aceste momente critice pentru Ucraina, și-a demonstrat solidaritatea cu poporul ucrainean și angajamentul față de relațiile de bună vecinătate, care sunt de natură strategică. Diplomatul a mulțumit reprezentanților statului român pentru confirmarea viziunii comune a Ucrainei și României asupra provocărilor generate de continuarea războiului brutal și agresiv al federației ruse împotriva Ucrainei.

La rândul său, ambasadorul cu însărcinări speciale pentru ucrainenii de pretutindeni în cadrul Ministerului Afacerilor Externe al Ucrainei, Maryana Betsa, a mulțumit României pentru găzduirea Summitului Congresului Mondial al Ucrainenilor și pentru ajutorul acordat în lupta Ucrainei împotriva agresiunii armate a rusiei, iar Congresului Mondial al Ucrainenilor – pentru sprijinul important acordat Ucrainei, subliniind că fiecare organizație, fiecare ucrainean, fiecare voluntar contribuie la apropierea victoriei. Maryana Betsa a subliniat importanța păstrării și consolidării identității naționale ucrainene în lume, ca o componentă esențială a rezilienței naționale.

(Continuare la pag. 2)

Vasile CAPTARU

Summitul Liderilor Congresului Mondial al Ucrainenilor, la București

(Continuare de la pag. 1)

Ambasadorul Canadei în România, Gavin Buchan, a declarat că lupta împotriva invaziei rusești în Ucraina, lupta pentru Ucraina „trebuie să aibă loc peste tot, în toate capitalele noastre, în statele NATO, în Uniunea Europeană și, poate cel mai mult, în Congresul de la Washington”. „Trebuie să ne continuăm efortul, să menținem atenția lumii asupra Ucrainei. Trebuie să rezistăm încercărilor rusești de a ne distra atenția de la ceea ce este o luptă pentru democrație și libertate, care se duce în Ucraina”, a declarat diplomatul canadian.

Deschiderea oficială a evenimentului s-a încheiat cu acordarea Medaliei Sf. Volodymyr mai multor lideri ai comunităților ucrainene din întreaga lume, urmată de un moment artistic memorabil, susținut de două grupuri de refugiați ucraineni, stabiliți în România, care au ilustrat situația Ucrainei prin emoția despărțirii, agresiunea continuă, dar mai presus de toate, speranța izbânzii.

Sâmbătă și duminică, 13-14 aprilie, discuțiile s-au concentrat pe dezvoltarea unei platforme de dezbateri a ideilor și propunerilor privind problematica ucrainenilor de pretutindeni, în contextul noilor provocări fără precedent pentru poporul ucrainean, precum și pe continuarea sprijinului pentru Ucraina – umanitar, politic, militar, financiar, educațional, extrem de necesar – în contextul războiului pe scară largă, declanșat de Vladimir Putin, la 24 februarie 2022. Agenda discuțiilor purtate de reprezentanții comunităților ucrainenilor de pretutindeni a inclus teme precum:

1. Unitatea și puterea comunităților ucrainene, cheia succesului comun: integrarea imigranților ucraineni în comunități, promovarea politicii de reîntoarcere a acestora în Ucraina, mecanisme de combatere a conceptului „ruski mir /lumea rusă” și modalități de consolidare a mișcării de tineret din diaspora;

2. Școala ucraineană în străinătate, vector de păstrare a identității ucrainene: rolul decisiv al școlilor ucrainene din străinătate în păstrarea identității naționale, problemele și perspectivele educației ucrainene în diaspora, modalități și metode de rezolvare a provocărilor educaționale și noi inițiative educaționale pentru dezvoltarea învățământului ucrainean în lume;

3. Activități de advocacy în sprijinul Ucrainei: instrumente practice, eficiente de advocacy, în diferite regiuni ale lumii, cazuri concrete de succes (studiu de caz) în cadrul activității de advocacy din diferite comunități;

4. Modalități prin care CMU poate contribui la apropierea victoriei: situația militară și politică actuală din Ucraina, situația curentă de pe front, principalele și cele mai urgente sarcini și domenii de activitate ale CMU, care vor putea contribui substanțial la susținerea Ucrainei în lupta sa împotriva imperialismului rus, pe termen scurt și mediu;

5. Reconstrucția Ucrainei în timpul războiului și după victorie;

6. Consolidarea unității și cooperării în cadrul rețelei globale a comunităților ucrainene: modalități prin care comunitățile ucrainene de pretutindeni pot fi coagulate în jurul CMU și a organizațiilor sale și interacțiunea cu alte instituții, inclusiv cu bisericile și misiunile diplomatice ucrainene;

7. Privire în viitor: „Forța unității, împreună spre victorie și reconstrucție!” – concluzii și prezentarea rezultatelor Summitului Liderilor CMU.

Participanții au elaborat și aprobat „Foaia de parcurs 2024-2027”, ce conține principalele obiective și principiile care vor ghida activitatea Congresului Mondial al Ucrainenilor în următorii trei ani, axată pe trei priorități majore: victoria Ucrainei, reconstrucția Ucrainei și o comunitate ucraineană puternică.

eveniment editorial

«СМІХОВИНКИ» („SMIHOVYNKY”) de Myhailo Voloșciuc

◆◆◆ Carte finanțată de Uniunea Ucrainenilor din România ◆◆◆

Myhailo Voloșciuc poate fi considerat personalitate plurivalentă a culturii și literaturii ucrainene din România: poet, compozitor, muzician, dirijor, pictor, actor amator, membru al Uniunii Scriitorilor din România, a marcat viața literar-artistică a comunității ucrainene printr-o vastă activitate de promovare, prin poezie, a frumuseții cuvântului ucrainean, a farmecului limbii ucrainene în ansamblul ei, a spiritului identitar al etnicilor ucraineni care trăiesc pe teritoriul României.

Când vorbești despre poetul Myhailo Voloșciuc, gândul îți zboară spre ținutul pitoresc al Bucovinei, mai exact, în localitatea Negostina din județul Suceava, unde, la 12 ianuarie 1934, a văzut lumina zilei viitorul poet. Aici, și-a petrecut copilăria marcată de consecințele dureroase ale celui de-Al Doilea Război Mondial: evacuarea, frica, lipsurile materiale, foametea.

Debutul poetic al lui M. Voloșciuc are loc în anii '60 ai secolului trecut, când îi apare prima poezie în ziarul ucrainean „Novyi Vik” (după 1989, „Vilne Slovo”), continuând să publice în almanahul „Serpen”, în volumele „Obrii”, „Lirycini Struny”, precum și în jurnalul „Naș Holos”.

Krok u bezkonecynist (Un pas spre infinit) este volumul de debut al poetului, apărut în 1985 la Editura Kriterion din București. Cel de-al doilea volum de poezii, *Z ruin i popelu (Din ruine și cenușă)*, vede lumina tiparului în 1999 la Editura Mustang, București. Cel de-al treilea volum, *Idylia (Idila)* – apărut în 2001 – reprezintă călătoria poetului în adolescență, urmat de *Na berehah nadii (Pe țărmurile speranței)*, publicat în 2009, care reunește poezii alese din primele trei volume (*Un pas spre in-*

finiit, Din ruine și cenușă și Idila). În 2019, apare volumul aniversar *Duși moieii oberih (Pavăza sufletului meu)* – o colecție de suflet a autorului.

Poezia și cântecul constituie unele dintre principalele manifestări și, în același timp, surse de cunoaștere a caracterului uman și a identității naționale a creatorului lor. Prin intermediul acestora sunt exprimate suferința, experiența emoțională, bucuria, tristețea, durerea și speranța, iubirea față de natură, față de limba maternă. Cântecul l-a fascinat pe Myhailo Voloșciuc încă din copilărie, iar soarta l-a înzestrat cu ureche muzicală și cu o voce frumoasă. A compus nenumărate cântece și a fondat un grup vocal. Într-o conversație pe tema muzicii, Myhailo Voloșciuc afirma: „Cântecul și muzica, în general, au fost pe primul loc în sufletul meu. M-am îndrăgostit de cântecul ucrainean încă din adolescență, atunci când am jucat diferite roluri în piese clasice ucrainene”. Talentul muzical transpare din lirica sa, poeziile fiind impregnate de muzicalitate, de armonia dintre cuvânt și sunet, de un ritm interior inconfundabil.

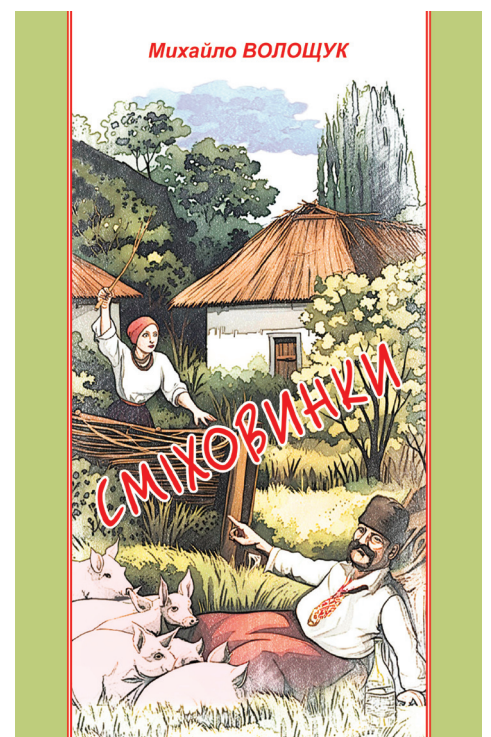
Lirica peisagistică și cea intimă ocupă un loc important în creația poetică a lui Myhailo Voloșciuc. Fiecare vers este rezultatul contemplării directe a naturii. Poezia intimă impresionează prin puritatea sufletului uman, prin împărtășirea sinceră a sentimentelor, fapt ce asigură armonia universului lăuntric al omului. În același timp, sentimentele intime nu sunt singurul izvor al inspirației poetice, ele se întrepătrund cu frumusețea naturii și cu emoția umană.

Dar Myhailo Voloșciuc scrie și poezii umoristice, în care sunt ironizate defectele și viciile umane, mărturie stând volumul

«СМІХОВИНКИ», subintitulat „Poezii hazlii”, deși poetul nu se află la prima „abateră” de acest fel, în 2011 văzând lumina tiparului volumul de poezii umoristice *Rozumnyi papuha (Papagalul cel isteț)*. Volumul de față reunește aproximativ 90 de poezii care mărturisesc o profundă cunoaștere a naturii umane, a relațiilor interumane, matrimoniale, camaraderesti etc., ironizând sau chiar condamnând fății viciile, abaterile de la legile firii, încălcări ale codului de viață existent în mediul rural, preponderent.

Eroul liric este înzestrat, pe lângă o fină și pătrunzătoare capacitate de observare, și cu o capacitate de analiză foarte pertinentă a faptelor de viață, pe care le expune cititorului cu o nonșalanță debordantă, dublată de un umor specific lui Voloșciuc. În centrul atenției sale nimereste, aproape de fiecare dată, femeia în toate ipostazele ei mai mult sau mai puțin măgulitoare: de la fata cuvincoasă la femeia imorală. Însă nici bărbatul nu scapă ochiului vigilent al lui Voloșciuc, fiind surprins atât la cârmă, cât și la muncă. De fapt, situațiile de viață în sine îl preocupă și îl amuză pe poet, creionând o lume tipică, în care nu lipsește dragostea, dar nici trădarea, iubirea și ura, înșelătoria, hărnicia, perseverența, lenea, viciul băuturii sau al minciunii etc. Folosindu-se și de genul fabulei, de parcă ar încerca să ascundă adevăratele personaje în spatele animalelor, poetul se folosește de aceleași categorii stilistice, precum umorul, ironia, acompaniate uneori și de simpatie sau compasiune, pentru a descrie faptele și oamenii.

Prin poeziile care compun volumul «СМІХОВИНКИ», poetul Myhailo Voloșciuc își propune și, cu siguranță, reușește, să

descrețască frunțile cititorului, să-l transpună într-o lume familiară lui, dar, totodată, plină de haz și de voie bună, să-i arate că viața, deși este uneori nedreaptă, întunecată, monotona sau cinică poate fi irizată de fascicule de lumină, de umor și de bună dispoziție. Avem nevoie de poezii hazlii pentru a ne lumina cenușiul cotidianului și pentru a ne arăta că oricât de neagră ni s-ar părea uneori o situație, întotdeauna există o cale de ieșire.

Myhailo Voloșciuc, un om generos, talentat și de o mare sensibilitate umană și artistică, și-a pus într-un mod considerabil amprenta asupra dezvoltării culturii și a literaturii ucrainene din România.

Mihaela HERBIL

Stepan TCACIUC

Amurgul iubirii

Între noi, iubito, s-au aşternut depărtările,
În suflete încă persistă suferinţele,
Iar chipurile noastre aşază în rame
Şi zilele nesupunerii, şi nopţile confuze.

În lume plouă numai cu cuvintele tale...
Eu le consider lacrimi amare,
În coliere scumpe le leg, le înşir,
Şi le arăt umbrelor noastre căsătorite.

Gioconda

Corbii întristării
Au devenit lumina ochilor mei,
Iar pleoapele –
Aripile lor rotunde.
Mă plouă de undeva
Cu boli,
Iar fiecare boală se cocoată
În sufletul meu chiar atunci
Când el încearcă să se regăsească
În universul sufletelor mari.
În acele momente lacrimile curăţă
Iubirea mea pătată
Pe fondul căreia TU
Eşti Gioconda răstignită...

Nocturnele

Iubito,
Mâna mea abia
Atinge clapele albe

Ale pianului,
Că nocturnele deja
Au şi zburat la tine
Prin potpuriuri.
Tu, probabil,
Nu mai ştii
Cine eşti tu,
Cine sunt eu

Şi ce culori au
Corzile inimilor noastre,
Iar în sufletul tău
Plouă şi ninge
Cu nocturnele mele.
Afară-i frig,
Se aud numai nocturnele mele
Şi nespusa lor frumuseţe
Te revigorează.

Vino, iubito

Vino, iubito...
Sunt singur...
De mult n-am auzit măcar
Ciripitul privighetorii...
Inima mi-e sfâşiată
De ghearele singurătăţii,

De dorul tău.
Sunt supărat
Pe acela,
Pe care
Nu-l pot da în judecată,
Nici să-l trag la răspundere...
Vino, iubito...
Tu eşti mult mai puternică decât

Marea mea disperare,
Tu eşti cu mult mai mult
Decât tristeţea mea.
Glasul tău
Îmi va inunda inima zbuciumată
Cu cântecele tuturor păsărelelor,
Îmi va scutura în suflet
Florile tuturor copacilor
Din toate grădinile şi livezile...
Vino...
Tare am mai îmbătrânit!
Şi trăiesc numai în visurile viselor ...

Îţi dăruiesc

Iubito,
Ca să fii tu însăşi
Şi să nu tânjeşti după minunile liniştii,
Îţi dăruiesc calmul lumii,
Sărutările virtuozale ale văzduhului curat,
Inima îndrăgostită a muşcatei,
Strălucirea stelelor senine,
Focul veşnic
Şi drumul
Care te va duce în fiecare dimineaţă
Acolo,
Unde
Noaptea nu ajunge.
Doar ziua tronează

Ghivecele

Iubito,
Am agăţat de durerea ta
Tristeţile mele,
Ţi-am prins dragostea

Cu inima mea,
În care ea a înflorit.
Lacrimile îi vor înroua petalele
Până când amintirile cele mai dragi mie
Vor deveni ghivece –
Într-unul din ele
Zilele mele vor învăţa să trăiască nopţile,
Iar în restul ghivecelor –
Lacrimile tale amare
Vor înflori ca roza-vânturilor.

Iubito

Iubito,
Ştii cât de săraci
Am fi fost, dacă
N-am fi ştiut
Ce înseamnă legume interzise
Şi bucuria seminţei lipite
La pieptul unei brazde proaspete?

Iubito,
Ştii ce mică
Ni s-ar fi părut lumea, dacă

Ne-am fi urât de moarte
În loc să ne iubim până la epuizare?
Iubito,
Tu ştii cât de lung
Ni s-ar fi părut
Drumul fără întoarcere, dacă

Am fi mers singuri
Şi n-am fi cântat cântece de iubire?

Traducere din limba ucraineană
de Saveta VĂRĂREANU

(Continuare din nr. 58)

Câte nu povestea el!... Doamne, ai milă! Iar ei îl ascultau cu atenţie, de parcă un apostol al adevărului ar fi fost prezent printre ei şi le-ar fi povestit despre raiul din ceruri. Povestea, de exemplu, despre femeile care studiau şi alte asemenea lucruri; spunea că multe dintre ele îşi trec examenele cu cele mai mari note, iar odată a povestit (precis minţea ca un câine¹) că unii profesori se căsătoriseră cu studentele lor! Şi a mai povestit multe-multe lucruri ciudate...

– Emanciparea femeilor în Elveţia sau în alte ţări progresiste reprezintă un lucru câştigat deja demult. Ţi se face ruşine că aici femeile au rămas încă atât de în urmă faţă de alte popoare; şi nu din cauză că ele nu se preocupă de obţinerea drepturilor egale cu ale bărbaţilor, ci deoarece consideră acest lucru o fantezie. Ascunzându-se între patru pereţi, ele nici măcar nu se deranjează să citească ceva bun, pentru a se elibera, pe această cale, de prejudecăţi învechite, prosteşti, ridicole pur şi simplu. Iar despre vreo educaţie de bază, despre înţelegerea ştiinţelor naturale şi a filosofiei materialiste nici nu poate fi vorba. Familiarizate superficial cu domeniul individual ale ştiinţelor, cu fapte izolate ale istoriei universale, ele consideră că sunt suficient de înarmate în faţa cerinţelor vieţii. Şi, cu bruma de cunoştinţe ştiinţifice, încearcă să lupte pentru existenţă, în situaţia tristă în care se află acum în societate! – În acest moment izbucni în râs. – Te apucă disperarea, – spunea el odată, când Olena îl asculta atent, cu faţa palidă şi ochii larg deschişi, – când te gândeşti în ce somn adânc rămân încă azi femeile, cât de puţin se preocupă de independenţa lor!...

– Ele nu sunt de vină pentru asta, Lievyci, îl întrerupea Olena, atunci, apărându-le. Acestea sunt doar consecinţele unei educaţii nefericite şi ale convingerii înrădăcinate că a gândi şi a cunoaşte reprezintă atributele bărbatului, iar femeia trebuie să servească drept ornament.

– Într-adevăr, aşa e, sunt urmările prejudecăţilor şi ale lipsei de educaţie; în acelaşi timp, dacă vreo femeie se ridică şi, apucându-se cu adevărat de treabă, încearcă să-şi trezească sora adormită, de ce se năpustesc asupra ei, de

parcă i-ar atinge cu un cleşte încins? De ce, de exemplu, vă dojenesc, Olena, atunci când vă exprimaţi părerile sănătoase şi culte? Asta nu pot să le-o iert femeilor. În rest, într-adevăr, nu au nicio vină. Până când va exista actualul sistem social, până atunci ele nu se vor maturiza; totuşi, nicio ordine nu e veşnică. Viitorul femeii se află în mâinile sale. Să se înarmeze fiecare după posibilităţi, după împrejurări, iar arma lor ... cât e de pură, cât e de puternică, cât de mult merită să fie obţinută! Este vorba despre cunoaştere, Olena!

Astfel vorbea el adesea, uneori spunând şi mai multe. Iar doamna consilier ştia că toate aceste discuţii „explicative” se refereau la ea, deoarece ea lupta împotriva acelei boli la modă, nebune şi demoralizatoare, la fiecare pas. Din această cauză îl şi ura ea din tot sufletul, cu toate fibrele marii ei inimi de mamă! Pentru Herman-Evhen-Sydor el nu

avea niciodată vreo privire amabilă sau vreun cuvânt bun. Îndrăzne să adopte poziţia şi maniera unui mentor, ca şi cum ea sau soţul ei, consilierul, ar fi rostit măcar un sunet pentru a-l ruga să facă asta! Nesimţitul!... Cu statura sa uriaşă, cu coama blondă şi deasă, părea un vizitiu pe lângă statu- ra graţioasă şi delicată a lui Herman-Evhen-Sydor...

Odată se obrăznicii în asemenea măsură, încât îi făcu morală, îl mustră într-un mod brutal. Ea auzi doar întâmplător ultimele cuvinte ale predicii grosolane şi asta când intrase în mica încăpere din spatele casei în care locuia băiatul, dar nu le va putea uita niciodată!

– Dacă ai nimeri în mâinile mele, dumneata, incapabilule, băiat urât din adâncul sufletului, – îl sfichiua el –, poate aş reuşi să te salvez din această mocirlă, în care, cumva, deşi eşti atât de tânăr, te-ai cufundat până-n gât; şi te îndrepti mai departe spre pieire! Acum....

– Nu aveţi dreptul să-mi spuneţi nimic sau să-mi daţi indicaţii! – se apăra Herman-Evhen-Sydor. De altfel, mă duc acum la Olena şi o să-i povestesc cât de politicoş ştie să vorbească apostolul femeilor.

– Neruşinate! – clocoti tânărul. – La urma urmei, du-te! Ea se va bucura aflând despre arvuna fratelui ei care, oricum, îi provoacă insomnii.

Din acea clipă, ea (doamna consilier) îi dădu de înţeles, cu fiecare ocazie, că prezenţa lui îi este insuportabilă; iar el (când nu mai putea suporta) era palid, dar tăcea, lucru pe care ea nu l-a putut înţelege niciodată, şi apărea din nou...

Aşa ofta doamna consilier nu o dată din adâncul sufletului, amintindu-şi de capriciile pierzătoare ale fiicelor sale. Putea să spună şi să gândească ce dorea; putea să le amintească neobosit fiicelor sale de limitele viziunii despre lume a femeilor, – totul era zadarnic. Ele rămăneau cu încăpăţânare să trăiască în imaginaţia lor şi să se comporte altfel decât se cuvenea fiicelor unui consilier silvic imperial...

(Va urma)

Traducere din limba ucraineană
de Cristina SILAGHI (BUMBAR)

¹ În limba ucraineană, verbul *бпexамy* / *a minţi* are al doilea sens *a lătra*. (n. tr.)

Pavlo PRAVYI

ISTORIA SECRETĂ A UNIUNII SOVIETICE

Capitolul I

Despre „Marele Octombrie”, despre depozitele de rachiu și despre ce aveau în cap fanaticii revoluționari

(Continuare din nr. 57)

Semnificativ este faptul că pogromurile au început cu Palatul de Iarnă în ziua de 24 noiembrie. Pe 26 noiembrie, ele au cuprins jumătate din Petrograd, iar în 28, Consiliul Comisarilor Poporului a emis decretul de scoatere a socialiștilor revoluționari în afara legii și arestarea conducătorii lor.

După toate acestea, e limpede pentru cine erau rentabile pogromurile și cine le-a organizat, folosindu-se de pușcăriașii „aproiați social”, pe care încă din vară îi eliberaseră cu sutele din închisori, „marinarii revoluționari și soldații”. Numai un orb n-ar vedea cine pescuia în ape tulburi, dând toată vina pe „contra”. Iar aceștia nu erau nici Kokoșkin, nici Șingariov și nici cneazul Dolgorukov.

Apogeul „Marii Revoluții Socialiste din Octombrie” l-a constituit dizolvarea Adunării Constituante a Rusiei, care întruhipa așteptările întregii țări. Puțină lume știe că bolșevicii au dat lovitura de stat din 25 octombrie tocmai fluturând promisiunea apărării Adunării Constituante – aceasta era foarte populară în Rusia. De aceea majoritatea rușilor au avut față de evenimentele din 25 octombrie (7 noiembrie) o atitudine liniștită, nădăjduind într-o stabilitate după convocarea Adunării

Alegerile au demonstrat că teza privind „susținerea întregului popor” a bolșevicilor era, eufemistic vorbind, un neadevăr. Din cele 715 locuri, ei au obținut doar 175. Alte 40 au revenit acoliților lor – socialiștii revoluționari de stânga. O înfrângere mortală, catastrofală. În schimb, socialiștii revoluționari de dreapta și centristii au obținut 370 de locuri, adică majoritatea.

Alegându-se cu o palmă din partea poporului, Lenin, Troțki și compania au început în tot felul să pună bețe în roate lucrărilor Adunării Constituante, ba chiar să folosească represalii împotriva unor delegați și a unor partide. De pildă, ei au declarat în afara legii Partidul Constituțional-Democrat (17 locuri), care aparținea de centristi, deci era asociatul Socialiștilor revoluționari de dreapta. La Omsk, fără judecată, bolșevicii au executat prin împușcare 25 de deputați, împiedicându-i astfel să ajungă la Petrograd. Cu acest prilej, Lenin a cerut cu cinism ca la Adunare să existe un cvorum de cel puțin 400 de persoane.

Iar când toate aceste mașinațiuni și violențe nu au ajutat, la 5 ianuarie 1918, după prima și singura ședință, la care bolșevicii și asociații lor s-au trezit într-o minoritate disperată (38,5%), Adunarea Constituantă a fost pur și simplu... lichidată. Lenin a ordonat ca Palatul Tavrisk, în care se desfășura ședința, să fie închis și să nu fie lăsat nimeni să intre în el. Chinezii și letonii, după ce au primit o plată bună, au executat ordinul.

Cu acest prilej, bolșevicii au comis prima lor crimă în văzul lumii, împușcând oameni pașnici, care demonstau pentru susținerea Adunării Constituante. Totalul celor uciși la Petrograd și la Moscova depășea 70 de persoane, iar câteva sute fuseseră cei răniți. Și cine împușca mulțimea de muncitori neînarmați? Mercenarii Regimentului lituanian al gărzii imperiale, „pușcașii roșii letoni”, chinezii și luptătorii bandelor teroriste, formate de Dzerjinski.

E interesant de văzut cum îi caracterizau în presa lor bolșevicii pe participanții la acele manifestații. Aceștia erau porecliți „robi ai dolarului american”, slugi ai bancherilor și burjuilor, „dușmani ai poporului”. Așa se va întâmpla și în continuare: toți cei care se opuneau comuniștilor erau acuzați că sunt „dușmani ai poporului”, „slugi” ai nu știu cui. Și asta timp de peste 70 de ani.

În același timp, scriitorul proletariului Maxim Gorki, care avea un pic de conștiință, a publicat în gazeta „Viața nouă” un articol furios:

„În 5 ianuarie 1918, democrații petersburghezi neînarmați – muncitori, funcționari – manifestau pașnic în favoarea Adunării Constituante... «Pravda» minte, când scrie că manifestația din 5 ianuarie a fost organizată de burjui, de bancheri și de alții. Că spre Palatul Tavrisk mergeau «burjuii» și «caledinții».

Prima și singura ședință a Adunării Constituante a fost deschisă la 18 ianuarie 1918 în Palatul Tavrisk din Petrograd.

Comitetul membrilor Adunării Constituante

Împușcând oameni pașnici, care demonstau pentru susținerea Adunării Constituante, bolșevicii au comis prima lor crimă în văzul lumii.

«Pravda» minte, ea știe foarte bine că «burjuii» n-au de ce să se bucure de deschiderea lucrărilor Adunării Constituante, atâta vreme cât n-ar avea ce face între 246 de socialiști și 140 de comuniști. «Pravda» știe că la manifestație au participat muncitori de la uzinele Obuhivsk, de la pulberărie și de la alte uzine, că sub steagul roșu se îndreptau spre Palatul Tavrisk muncitori din raioanele Vaseleostrovsk, Vâborsk și altele. Și tocmai pe acești muncitori i-au împușcat, și oricât ar minți «Pravda», ea nu poate ascunde rușinosul adevăr...

Deci, pe 5 ianuarie au fost împușcați la Petrograd muncitori neînarmați. Erau împușcați fără somație, se trăgea din adăposturi, prin crăpăturile gardului, lași, ca adevărați criminali.”

Față de Gorki am o unică, dar mare rectificare – numindu-i criminali lași pe bolșevici, el nu i-a scuipat și nu i-a trimis la naiba, ci a continuat să activeze în favoarea lor, consfințind prin autoritatea sa stăpânirea lor. De aceea, iertați-mă, cu toată critica adusă de el bolșevicilor, îl consider pe Maxim Alexeevici un mare nemernic. El nu numai că a binecuvântat în primii ani inumana stăpânire a comuniștilor, dar a adus laude primului lagăr sovietic, cel de la Solovețk. El a cântat osanale primei „ocne” – Belomorcanal. Iar pentru că periodic mai și critica, tovarășul Stalin i-a organizat, în 1936, o prematură călătorie fără întoarcere pe lumea cealaltă. Iar înainte de el, același lucru pășise și fiul lui – ca să nu mai flecărească degeaba.

În felul acesta au cucerit bolșevicii puterea. La început, ei nici n-au ascuns că, de fapt, fusese o obișnuită lovitură militară de stat. Nici Troțki, nici Lenin, nici Buharin, nici Lunacearski. Într-un articol al lui Stalin la împlinirea unui an de la evenimentele din 25 octombrie, unul dintre capitole așa se și numește „Despre lovitura de stat din octombrie”. Lenin, vorbind în fața acoliților săi pe 24 februarie 1918, a spus:

„Bineînțeles că, în general, e plăcut și ușor să le vorbesc muncitorilor, țăranilor și soldaților, a fost plăcut și ușor să observ cum, după lovitura din octombrie, revoluția mergea înainte.”

Cât de plăcut le-a fost muncitorilor vedem din cele întâmplate la evenimentele din 5 ianuarie. Deosebit de plăcut le-a fost mai ales celor uciși și celor răniți. Dar vreau să atrag atenția asupra altui lucru: nimeni nu vedea în acele evenimente „Marea Revoluție Socialistă din Octombrie”. Ea a apărut mult mai târziu – în mincinoasa propagandă sovietică.

Încă ceva. Pe parcursul a zeci de ani, propaganda prezenta „revoluția” din 25 octombrie (7 noiembrie) 1917 ca un exemplu de strategie genială a bolșevicilor, îndeosebi a lui Lenin. În realitate, totul fusese mult mai simplu: puterea le căzuse în mână ca un măr copt. Păi, de-a lungul a mulți ani, încă de la începutul secolului XX, diferite patide de orientare socialistă au clătinat puterea, slăbind-o. La început o clătinau pe bani japonezi, iar mai apoi pe cei nemțești. Au existat sponsori și din Rusia. Foarte mulți bani obținuseră bolșevicii chiar de la Gorki, de la fabricanții Sava Morozov și Nikolai Schmidt. Principalul instrument al revoluționarilor fusese agitația și propaganda, cu alte cuvinte, minciuna.

Iată un exemplu. Soldații unităților de rezervă, din care era compusă garnizoana Petrogradului, și marinarii din flota Mării Baltice, după cum am mai scris, i-au susținut pe bolșevici, pentru că nu doreau să meargă să lupte pe front. Dar de ce nu doreau? Inamicul a ocupat o jumătate din țara ta – obligația ta de militar și de bărbat este să o aperi, împotriva fricii pentru propria ta viață.

Când tocmai apar sute de tineri fanatici, „revoluționari de profesie”, umpluți de bani nemțești, și încep să-i convingă pe soldați că dușmanul nu e la Berlin, ci la Petersburg¹. Că războiul trebuie să se termine, care le aduce profituri burjuilor (cuvântul „oligarh” încă nu era cunoscut de nimeni) și fa-

¹ Între anii 1914 și 1924, orașul se numea Petrograd. (C. Ir.)

miliei țarului; că țarina-nemțoaică este agenta kaiserului, iar țarul Nikolae al II-lea² i se supune ei în toate. Că generalii țarului îi distrug înadins pe soldați, îi mână în „căldări” (bunăoară, tragedia armatei lui Samsonov la Tannenberg) și peste tot e trădare. Că „în partea cealaltă” se află proletarul german, la fel de înrobit, cu care nu trebuie să te lupți, ci să te înfrățești. Să organizezi un prânz la graniță...

Agitatorii nu puneau accent pe marxism – nici ei nu prea știau ce mâncare de pește e asta – ei descompuneau moralul armatei și aveau două lozinci de bază: „Pace case-lor – război palatelor!” și „Fură de la hoți!”.

Nu-i așa, iubite cititor, că acestea seamănă izbitor cu ceea ce s-a întâmplat în noua Ucraină de la începutul agre-siunii Rusiei? Aproape același scenariu al propagandei, nu? În Rusia de atunci, situația se complica și din cauza absolutei incapacități a lui Nikolae al II-lea de a conduce țara, alături de o păguboasă politică a cadrelor.

Apoi, având cele mai mici pierderi pe câmpul de luptă, raportate la numărul populației, dintre toate principalele popoare participante la Primul Război Mondial, și cel mai mic număr de bărbați mobilizați (în Rusia procentul era de doar 39%, în timp ce în Austro-Ungaria era de 74%, în Germania de 81%, Anglia 50%, Franța 79%), armata rusă era totalmente decăzută moral. Nicio altă armată beligerantă nu a avut atâtea dezertori câți a avut cea rusă.

Prăbușirea Imperiului Rus a fost o surpriză chiar și pen-tru revoluționari. Imperiul a căzut precum o dărăpănătură de grajd pe o vreme liniștită. Lenin și acoliții lui au ratat revoluția din februarie, petrecând în stațiunile alpine din Elveția. Brambureala care a urmat cu componența Gu-vernului Provizoriu și pierderea guvernării de către acesta a pus capac la toate. Bolșevicilor nu le-a rămas nimic de făcut decât să pună mâna pe putere, iar în continuare toa-tă treaba a făcut-o aurul țarist, demagogia și mercenarii. Într-o astfel de situație s-ar fi descurcat și un prost. Iar Le-nin, Troțki, Sverdlov, Podvoiski, Antonov-Ovsienko, Stalin, Râkov nu erau idioți. Mulți dintre ei erau psihopați, mulți erau semidocti, dar nu poți să spui că erau niște tâmpiți (sigur, cu unele excepții).

Pe lângă toate, unele partide manifestau, ca să zic așa, respect față de lege și se pregăteau pentru alegeri demo-cratice. În acest timp, prin strădaniile lui Dzerjinski, Anto-nov-Ovsienko și al altora, în vara anului 1917, au început pregătirea detașamentelor de luptători pentru cucerirea puterii. Acțiunea lui Kornilov, înăbușită de Guvernul Pro-vizoriu, din cauza demagogiei bolșevicilor, a lovit chiar în Guvernul Provizoriu. În același timp, răzmerița lui Kornilov, care fusese o reacție împotriva amenințării bolșevice, fusese provocată chiar de bolșevici, care s-au folosit de răscoala regimentului de mitraliori din iunie 1917. Iar răs-coala izbucnise, pentru că soldații acestui regiment nu

voiau să meargă să lupte pe front – despre această unitate se spunea atunci că s-a „autoevacuat” din tranșee, pe fon-dul eșecului ofensivei:

„Istoricul rus al revoluției S. P. Melgunov consemnea-ză dezvoltarea peste tot a celulelor comuniste după ten-tativa din august și observă că măsurile, deși forțate, pe care le luase guvernul lui Kerenski pentru lichidarea mișcării lui Kornilov, au dat o lovitură mortală ideii de guvern de coaliție și le-a dezlegat mâinile „demagogilor iresponsabili” din tabăra bolșevicilor, chemați de Kerenski să lupte împotriva lui Kornilov.”

Însă cel mai imporant lucru era obținerea de către bol-șevici a posibilității aproape legale de a crea și a înarma propriile unități, „preluând”, sub pretextul luptei împotriva răzmeriței lui Kornilov, 40 de mii de puști. Celelalte partide (poate doar cu excepția socialiștilor revoluționari de stân-ga și a unora dintre anarhiști) nu aveau propriile detașa-mente și n-au dat nicio atenție înarmării de către bolșevici a lumpenilor și a chinezilor. Ei își pusese răzmerița în ale-gerile pentru Adunarea Constituantă și pe faptul că „înțe-leptul popor” va da ascultare argumentelor adevărate, și nu a populiștilor.

Asta i-a și pierdut pe toți.

(Va urma)

Traducere din limba ucraineană și note
de Corneliu IROD

² În istoriografia românească, numele ultimului țar al rușilor este ortografiat Nicolae, nu Nikolai. (C. Ir.)

Mihai Hafia TRAISTA

DIN ISTORIA LITERATURII UCRAINE DIN ROMÂNIA ~ PERIODA INTERBELICĂ ~

SYDONIA NYKOROVYCI

(Continuare din nr. 58)

Informațiile biografice despre Sydonia Nykorovyci din timpul Primului Război Mondial sunt extrem de rare. În timpul războiului, din diverse motive, în primul rând familiale, Sydonia Nykorovyci a fost nevoită să meargă des în Austria, uneori pentru o lungă perioadă de timp, cel mai mult în orașul Freistadt. În decembrie 1916, aici s-a născut al doilea copil al ei, fiica Natalia

Între anii 1914-1921, ca scriitoare, Sy-donia Nykorovyci nu a fost deosebit de activă. Și-a finalizat cea mai mare lucrare, romanul „Marivuța”, iar, în iunie 1918, i l-a trimis lui Mykola Ievșan. Cu toate ace-s-tea, din cauza războiului, lucrarea nu a fost tipărită la acea vreme. Manuscrisul se găsește la profesorul Universității din Cernăuți, Bohdan Melnyciuk.

La 31 mai 1919, pe când stătea în satul Kornivka, Sydonia Nykorovyci a scris poe-zia în proză *Araba (Agave)*, care a fost pu-blicată în revista «Промінь», în numărul din iunie 1921. Pe urmă, în numărul din iulie-august din 1922, a fost publicată pro-za *Прошення (Rugămintea)*. De la sfârșitul anilor 1920, s-a dedicat jurnalismului¹.

Undeva spre sfârșitul anului 1923, Sy-donia a divorțat de preotul Omelian Hni-dyi și s-a recăsătorit cu un vameș român,

Constantin Nicorovici. Din această căsăto-rie s-au născut doi copii: fiul Vasyl (Vasile Nicorovici), care a devenit un renumit scri-itor român, și fiica Kalyna, viitoarea pro-fesoară de filosofie la Universitatea din Cluj².

Tema principală a articolelor jurnalistice și a creațiilor literare ale Sydoniei Nykoro-

vyci de la sfârșitul anilor 1920 și 1930 este situația poporului ucrainean, determinată de situația socială și politică care a apărut ca urmare a înfrângerii luptei de eliberare națională a Ucrainei între 1917-1921. Grăi-toare, în acest sens, sunt nuvelele *Рахман-ський острів (Insula Rahmanilor)* 1927 și *Події на рахманському острові із часів поневолення (Evenimentele de pe insula Rahmanilor din vremea înrobirii)* 1928.

În vara anului 1934, Sydonia Nykorovici s-a mutat împreună cu copiii la Bacău, unde soțul ei a fost transferat cu serviciul din orașul Hârșova, din Dobrogea. Dar chiar și de acolo, scriitoarea a menținut o relație strânsă cu Bucovina, a publicat lucrări lite-rare și articole jurnalistice în reviste din Cer-năuți³.

În 1944, Sydonia Nykorovyci împreună cu familia s-a stabilit în orașul Arad. În ul-tima perioadă a vieții, s-a ocupat mai ales de creșterea copiilor, dedicându-se îmbu-nătățirii talentului literar al fiului său Vasyl, care a debutat ca poet în 1948 și imediat după aceea a publicat primul său volum de poezii.

De asemenea, în perioada arădeană a vieții ei, Sydonia Nykorovyci a lucrat la ese-ul ei în limba germană *Ce este politica?*, în care critica aspru orice fel de dictatură, inclusiv cea comunistă. Însă în timpul eve-nimentelor politice din Ungaria din 1956,

scriitoarea a ars manuscrisul lucrării deja terminate, temându-se să nu ajungă la or-ganele de securitate, care au început să o persecute din cauza corespondenței cu fii-ca ei Natalia, care locuia în SUA din 1948. În plus, la acea vreme, Sydonia Nykorovyci lucra și la o carte despre etică.

În octombrie 1956, Sydonia Nykorovyci a aflat despre diagnosticul ei teribil (cancer), dar, în ciuda bolii incurabile, a rămas calmă până la sfârșitul zilelor sale, găsind puterea de a-și lua rămas bun de la toate rudele printr-o scrisoare. Pe 13 mai 1957, scriitoa-re a trecut în eternitate⁴.

După unele surse, Sydonia Nykorovyci a fost înmormântată la București.

În data de 3 martie 2019, a fost dezvelită o placă memorială cu chipul scriitoarei în basorelief (lucrarea sculptorului Volodymyr Remar) în satul Luka, pe casa în care a locuit între anii 1911-1923.

Fiul Sydoniei Nykorovyci (1924-1992) a fost binecunoscutul scriitor Vasile Nicoro-vici, fost redactor al publicațiilor „Licurici”, „Contemporanul”, „Viața românească”, la Editura de Stat Pentru Literatură și Artă, și „Scânteia”. A fost distins cu Premiul Acade-miei Republicii Populare Române (1961) și a făcut parte din Comitetul de conducere al Uniunii Scriitorilor din București (din 1962).

(Va urma)

¹ Volodymyr Antoficiuk, *Zabuta pysmennyțea Sydonia Nykorovyci*, în „Naș holos”, nr. 286, aprilie, 2018.

² Ibidem.

³ Ibidem.

⁴ Ibidem.

Saveta VĂRĂREANU

„TE ARESTĂM PENTRU SABOTAJ”

Când era la vârsta șmecheriei, fiul meu, Mihai, m-a înțrebat zâmbind:

– Mama, cum e zicala ceea cu cine-i harnic și muncește?

– Are tot ce vrea, răspund eu.

– Ba nu. Cine-i harnic și muncește ori e prost, ori nu gândește.

Cred că așa am fost eu. De ce în timpul muncilor agricole, când eram obligați la începutul fiecărui an școlar să culegem recolta de pe tarlalele C.A.P.-urilor nu mi-am luat niciodată concediu medical, cum făceau cei deștepți? De ce mă implicam trup și suflet și nu pospăiam numai adunatul ca să treacă timpul? De ce îi chinuiam pe copii, îi puneam să muncească ore în șir pe câmp cu mânuțele înghețate, flămânzi majoritatea dintre ei? De ce? Pentru că vedeam în aceste activități un prilej de educație prin muncă, deși săracii copii munceau acasă pe rupte. Vedeam în aceste activități un prilej de a se integra în colectiv și din alt punct de vedere, decât cel pur școlăresc. Fără să spun vorbe mari, am vrut ca elevii mei să conștientizeze faptul că țara are nevoie de ei. Din alt punct de vedere, mă implicam, pentru că aveam normă, pentru că eram supravegheat, pentru că ni se tăia din salariu, pentru că nu mă proteja nimeni, pentru că eram sancționați pe linie de partid, dacă nu... Doamne, câți de... pentru că!

În toamna anului 1981, eram patru profesori cu nouăzeci și opt de copii pe malul drept al Tazlăului, la intrarea în satul-cartier Slobozia al municipiului Onești, cam la doi kilometri până la vărsarea acestuia în Trotuș. Tazlăul taie cartierul Slobozia în doua părți: malul stâng al râului este pe un deal înalt și hârtopos, iar cel drept este mult mai jos și neted, propice pentru agricultură. Acolo, la numai câțiva metri de apă, era ceva care se voia a fi un lan de fasole, dar erau în același timp vreo trei, patru stadii de evoluție a acesteia: cu păstaia goală, neagră, una cu pământul, cu păstaia numai bună de cules, cu păstaia verde, fasole în plină floare, fasole abia înmugurită. Toate acestea din cauza deselor revărsări ale Tazlăului.

Lanul acesta buclucaș era acoperit în întregime de o altă „recoltă”, de lobodă sălbatică, înaltă, stufoasă, cărnoasă, fericită că a putut fura tot soarele de la amărâta de fasole. Buruienile acestea erau atât de înalte, încât, dacă mă strigau copiii și le răspundeam, mă vedeau doar dacă ridicaam amândouă mâinile strigând: „aici sunt!”

Era o zi frumoasă de toamnă și se muncea destul de plăcut. Pe la ora unsprezece ne atrage atenția zgomotul

unei mașini. Din LADA nou-nouță, care s-a oprit în dreptul nostru, a ieșit un... tovarăș, o arătare bine „zidită”, elegantă, spilcuită de parcă venea la o petrecere; fața lui pătrată era ornată cu niște ochi aspri și o privire asemenea, precum trebuia să aibă un... „tovarăș”.

– Bună ziua! (ne salută cu superioritate și nemulțumire în glas).

– Bună ziua! (răspundem noi, cei plini de scaieți din cap până-n picioare, arși de soare, obosiți și surprinși).

– Ce faceți?

– Ne distrăm (răspund eu zâmbind).

– Poftiim?! (aud o voce autoritară, care nu știe ce-i gluma, o voce care declanșează în creierul meu reacții sadice. Tovarășul holbează spre mine ochii aceia întunecați și dezumanizați de puterea politică pe care i-o citeam în privire).

– Culegem fasolea C.A.P.-ului. Ne spuneți cu cine avem onoarea? (Tot eu port conversația, de parcă numai eu aș fi pe lume).

– Sunt secretar de partid cu probleme de...

N-am înțeles cu ce fel de probleme se ocupa spilcuitul, îngâmfatul, antipaticul secretar, dar sămânța sadismului a încolțit și a crescut rapid în sufletul meu, precum vrejul din basm. Simțeam în creier un cui care îmi sfredelea și-mi ațâța nervii și așa suprasolicitați. Eram obișnuită cu secretarii noștri mai vechi, cu care ne înțelegeam mai omenește. Pe cine or fi schimbat cei de la partid? Care secretar o fi făcut vreo boacăna și a trebuit să zboare?

– De ce nu faceți treabă cum trebuie? Uite, tufa asta n-ați cules-o! Nici pe asta, nici pe asta!

– N-am cules-o, că n-are nicio păstaie. Pe cealaltă nu am cules-o, că-i putredă și le strică și pe celelalte. Nu le culegem nici pe cele verzi. Mai bine le mănâncă oile.

„Pătratul”, pe care oneștenii l-au poreclit după această întâmplare și altele asemănătoare, „Hitler”, scormonește cu vârful pantofului nou și lustruit pământul uscat, prăfos și scoate la iveală câteva boabe de fasole albă amărâte, uscate și înnegrite. Fața îi devine pământie, ochii ca de fiară îi ies parcă din orbite, se apropie cu câțiva pași de noi ca și cum ar vrea să ne bată și urlă:

– Tovarăși, ce fel de treabă faceți aici?! Ăsta-i sabotaj!

– Tovarășe secretar, nu-i vom transforma pe copii nici în găini, nici în oi. Nu suntem aduși aici să scormonim pământul, ci să smulgem tufele de fasole și să facem grămezi. Uitați-vă, acolo este un camion în care femeile încarcă aceste grămezi și apoi le descarcă la sediul C.A.P.-ului.

– Tovarășă, cum te numești?

– Vărăreanu.

– De la ce școală ești?

– De la numărul doi.

– Și nu ți-e bine la școala asta?

– Nu dumneavoastră hotărâți la ce școală îmi este mie bine. Vă rog să țineți cont că nu am făcut o facultate ca să răcnim la mine în fața copiilor și a oamenilor din sat.

– Dar ce, numai dumneata (Hopaaa! A spus dumneata! E ceva!) ai făcut o facultate?

– Nu, dar ceilalți care au o facultate trebuie să știe să-i respecte pe oameni!

– Cum te numești?

– Vărăreanu...

– De la ce școală ești?

– De la numărul doi, (răspund eu, mușcându-mi limba să nu râd în hohote de memoria impecabilă a tovarășului Loază). Să știți că noi nu suntem obișnuiți cu stilul dumneavoastră de a vă purta cu oamenii. Mă voi duce la Comitetul Municipal să mă plâng.

– Ba n-ai să te duci! (Nu mai sunt nici măcar... dumneata.)

– Ba am să mă duc!

Tovarășul, reprezentantul puterii politice în Republica Socialistă România, strânge pumnul mâinii drepte, un pumn

urias, sculptat în piatră, parcă, îl ridică în dreptul și la nivelul urechii mele stângi și urlă.

– Ba n-ai să te duci!

– Ba am să mă duc chiar azi!

Obosit de atâta efort pe „teren”, secretarul, tovarășul Loază, ne întoarce spatele și, urmărit de „ba am să mă duc”, urcă panta, pornește mașina și dus a fost cu Lada lui cu tot.

Am continuat munca până la ora unu, când s-a terminat programul. Ca un făcut, s-a oprit în dreptul nostru o Dacia 1100 verde veche, la a doua sau a treia mână, din care a coborât, spre surprinderea mea, Nicu, soțul meu. Ce i-o fi venit să facă asemenea gest, nu știu. N-o mai făcuse niciodată. Urcăm toți patru. Drumul spre casă trecea prin fața primăriei și, deci, și prin fața sediului Comitetului Municipal de Partid. Îl rog pe soțul meu să oprească în fața sediului și, hotărâtă să-l învăț minte pe Loază că trebuie să-i respecte pe oameni, mă adresez colegilor:

– Veniți și dumneavoastră sau...

– Nu pot. Mă așteaptă fetița să-i dau să mănânce, zice profesoara de educație fizică.

– Știți că soția mea este bolnavă, trebuie să-i dau medicamentele, zice profesorul de istorie.

– Doamnă, eu sunt prea tânără și sunt și suplinitoare. Vă rog să nu vă supărați că nu merg cu dumneavoastră. Mi-e frică, mărturisește puștoaica de franceză.

Urcând spre etajul doi dau nas în nas cu instructorul de partid, tovarășul Ciurăscu.

– Saveta, ce cauți aici în halul ăsta? Ce ai pățit?

– Ăsta-i halul în care sunt după munca patriotică și după cearta pe care am avut-o cu un tovarăș secretar nou, Loază.

– Și tu ai avut un conflict cu el?

– Aaaaa! Deci este un generator de conflicte?

– Ce ai pățit cu el?

Îi povestesc repede și pe scurt scena de pe tarlău de fasole și îi spun că o caut pe tovarășa secretară cu probleme de învățământ, ludache Vrăbiuța.

Rămâne pe gânduri câteva secunde, se uită prevăzător pe scări în sus și în jos și-mi șoptește speriat:

– Saveta, Loază este superiorul Vrăbiuței și n-ai să poți vorbi cu dânsa, pentru că peste zece minute avem ședința Comitetului Municipal de Partid. Vine și tovarășa secretar pe județ, Găinușă.

Fericit că nu l-a văzut nimeni discutând cu mine, simpaticul instructor de partid a dispărut pe scări spre etajul trei. Intru în primul birou care îmi iese în cale și unde știam că o pot găsi pe cea care trebuia să răspundă și să știe ce se întâmplă în învățământ. În birou era numai un tovarăș pe nume Bălog.

– Ce doriți, tovarășă profesoară?

– O caut pe tovarășa secretară Vrăbiuța.

– S-a întâmplat ceva?

– Da. Am avut un conflict cu cineva care spune că este secretar în Comitetul Municipal.

– Cu cine?

– Cu un tovarăș, Loază.

Auzind numele secretarului acestuia, tovarășul Bălog dispăre în biroul alăturat fără să-mi spună o vorbă măcar. Cred că acest Loază „băgase o spaimă nebună” în toți subalternii săi. Tovarășul Ciurăscu făcuse, deci, un sacrificiu, punându-mă în gardă cu înalta și temuta funcție a lui Loază. Cred că m-am cam pus în gură cu Satana.

Când să ies din birou, hoopaaa! Măria Sa, „tovarășul și prietenul meu”, în prag. Stăm câteva miimi de secundă față-n față, nedorind să dăm prioritate inamicului, după care Măria Sa îmi eliberează calea. Între timp, studiindu-mă, s-a încredințat că nu este de glumit cu mine și că trebuie să mi-o ia înainte cu plângerea. M-am convins de acest lucru după felul cum au decurs evenimentele seara, a doua zi și apoi timp de doi ani de zile. Am întârziat un

pic pe hol, încercând să aud ce-i spune lui Bălog. Îi cerea să redacteze capul (introducerea șablon) procesului-verbal pentru ședința care urma.

Până acasă aveam cam două-trei sute de metri. Parcurgându-i, am reconstituit reacția „prietenului” meu când m-a văzut: s-a camelionat, a înlemnit. Stupoarea lui l-a avertizat că poate să aibă ceva belele din cauza uneia ca mine. Asta-i. Am intrat în horă, am să joc.

Seara târziu, când să mă culc, sună telefonul. O voce cunoscută mă întreabă dacă a nimerit la familia Datu. Recunosc vocea, îi dau numărul corect al familiei căutate și...

– Tovarășe inspector, vreau să vă spun și eu ceva.

– Doar nu vrei să-mi spui că te-ai certat cu tovarășul secretar Loază!!!

– Ba da. Am avut azi dimineață un conflict cu un tovarăș Loază de la Partid.

– Tu ești aceea! Măine dimineață, la prima oră, să fii la sediu, la tovarășul prim-secretar Agurida Huidum. Suntem invitați împreună cu directorul școlii. Ce ai făcut? Să vezi ce tâmbălău va ieși de aici. Te-ai pus în gură cu cine nu trebuia.

– Tovarășe inspector, am fost provocată.

– Să vezi ce provocare te mai așteaptă de-acum înaintea! Dimineața la opt să fii în fața sediului.

(Va urma)

Ilustrație de Vasile Socoliuc

(Continuare din nr. 57)

Toma tresări. Prin fereastra deschisă intră un țânțar care acum îi bâzâia la ureche. Privi în jur și recunosc atmosfera prăfuită de dinainte, cea care-l întâmpinase cu câteva ore în urmă. Stătea culcat pe același pat de paie vechi, fără pătură, în aceeași casă nelocuită de cine știe când. Visul avut mai devreme, sau mai degrabă viziunea asupra trecutului foștilor proprietari ai casei, îi apărea încă la fel de vie în minte ca și înainte de a fi deschis ochii. Discrepanța dintre trecut și prezent îl făcu să privească cu alți ochi obiectele din jur. Acum fiecare vas, oricât de nesemnificativ ar părea în condiția sa de unealtă uitată într-un praf etern, prindea, încet-încet, conturul unui sens propriu unic și indivizibil. Chiar și banala sa utilitate, aceea de a servi drept obiect pentru sortarea prunelor de sămburi, îi conferea o importanță aparte. Cineva, care locuise aici și a existat ca ființă umană, alături de un set complex de trăiri, la un moment dat folosise acest vas pentru a supraviețui. Celulele sale vii au interacționat cu materia obiectului, lăsându-și asupra acestuia amprenta simbolică a unei existențe ireversibile și irepetabile. Toma știa că oricare lucru din această casă, oricât de inutil ar fi acum pentru cineva, reprezintă o dovadă materială a unui trecut îndepărtat. Un element privat, poate chiar intim, al unui individ trecut ulterior în neființă, un obiect comemorativ al defunctului. Căci ce ar putea aminti mai bine despre existența unei persoane decât o farfurie prin care și-a hrănit corpul, un pahar prin care și-a potolit setea, o mătură menită să-l țină departe de mizerie, protejându-i într-o doză, chiar și infimă, viața? Iar mâna celui dispărut s-a mulat de atâtea ori după forma obiectului folosit încât, după un timp, cei doi, omul și paharul, de pildă, au devenit indispensabili unul pentru celălalt. Dacă unul dintre pahare a căzut din neatenția individului și s-a spart, cel vinovat va fi păstrat negreșit o doză de frustrare, oricât de mică, pentru pierderea suferită. Căci odată pierdut, obiectul cu care s-a familiarizat trebuie înlocuit, ceea ce presupune un nou proces de acomodare, luat acum de la zero. Și, chiar dacă în cazul pierderii animalelor sau a persoanelor apropiate regretul este mai profund, nu înseamnă că acesta poate umbri până la dispariție tristețea provocată de un obiect a cărui utilitate nu ne mai este pusă la îndemână.

Iată la ce se gândea Toma atunci când oferea atâta importanță acestor lucruri vechi, unele ieșite din uz, refuzând să le atingă. Toate purtau pe suprafața lor intimitatea pe care omul le-a atribuit-o de-a lungul propriei vieți. Era tot ce le mai rămăsese obiectelor de la om și tot ce îi mai rămăsese omului de la obiectele sale. Atingerea, ultima relicvă a vieții sale, se afla încă acolo.

Oaspetele se ridică în șezut și alungă cu brațele insecta care i se perinda pe la ureche, scoțând-o afară și închizând fereastra. Casa are deja suficienți vizitatori; nu mai e nevoie de tine.

Pe cer, luna trona aproape în același loc, iar norii ce o asaltau își păstrasera aceeași densitate, aspect care îi dădu puțin de gândit. De parcă timpul s-ar fi oprit în loc. La cât am visat până acum, aș putea fi îndreptățit să cred că e aproape dimineață, însă cerul

îmi arată un alt adevăr. Uite, aș putea chiar să jur că norul acela în formă de romb, atunci când am privit ultima dată pe fereastră, se îndrepta încet spre direcția lunii, urmând s-o acopere. Iar, între timp, abia dacă s-a îndepărtat puțin de ea. Acest proces n-ar fi putut dura, sub niciun chip, mai mult de un sfert de ceas. În locul acesta pare că timpul se scurge cu încetinitorul, dar fără a-mi influența în vreun fel calitatea acțiunilor. În schimb, mă simt de parcă aș avea mai mult timp ca niciodată. Astfel, până la venirea dimineții, mi-aș putea încheia somnul și să mai petrec încă echivalentul a o jumătate de zi inspectând împrejurimile. Poate chiar mai bine.

Gândind cam în felul acesta, ajunse să privească în gol încruntându-se. Să fie oare o consecință a procesului morții prin care trece această casă? Se vedea însă în imposibilitatea de a-și răspunde la această întrebare bizară.

De undeva, nu prea departe, răzbi cântecul unei cucuvele. Toma avu impresia, pentru moment, că din odaia vecină se face auzit scâncetul unui copil mic. Totuși, ciulind mai bine urechile, nu reuși să deslușească nimic dincolo de glasul pășării nocturne. Un ultim ecou al vieții de odinioară. Mihuț a fost aici, iar casa încearcă, încă, să-i resusciteze existența.

Se așează din nou, întorcându-se cu fața la perete. Câtă dragoste se ascunde în pereții de la care oamenii nu se așteaptă nici măcar să respire...

Un schimb de voci îl readuse pe Toma în casa cea nouă din trecut. În curte, doi bărbați discutau, iar tânărul nostru recunoscuse aproape imediat glasul gazdei sale Vasile. Maria stătea culcată în camera de lângă, alături de pruncul nou-născut, ascultând, probabil, și ea discuția celor doi. Însă cine o fi cel de-al doilea? Oaspetele se ridică cu mare grijă din patul său și porni, călcând cu aceeași grijă, spre ușa care dădea afară. Aici descoperi însă mai multe persoane, printre care un preot, un diac și un copil, luat probabil în slujba preotului, ținând o găleată cu apă din care se înălța un mănunchi de tulpini. Toma conchise repede că se pune la cale sfințirea fântânii.

– Și casa, părinte. Pruncul trebuie să crească ferit de duhurile rele.

– Da, neapărat. Haideți să începem.

Oaspetele privea și se minuna. Cât de apropiați sunt acești oameni de credința lor. Și totuși, un strop de superstiție tot se regăsește aici, în spatele acestor acțiuni. Eficiența lor îmi este pusă la îndoială, și pe bună dreptate, având în vedere că cel vizat sunt eu, cum ar putea să mă izgonească de aici, printr-un ritual de purificare, când eu sunt tot atât de viu pe cât sunt și ei, ba mai mult, în viitorul din care vin, probabil că toți cei prezenți aici sunt deja morți?

Tot în acest moment își aminti că nu apucase, încă, să bea mult râvnita apă. Și toate aceste măsuri au fost luate doar pentru că am încercat să-mi potolesc setea.

Totuși, meditănd mai bine asupra situației sale, înțelegea că oamenii își asumau acțiunile necesare restabilirii unei liniști perturbate chiar de el.

În afara acestui eveniment particular, totul în jurul lor se desfășura după mersul obișnuit al lucrurilor. Animalele se bucurau de vremea caldă, pomii își coceau tot mai bine roadele, insectele zumzăiau de zor în treaba lor de toate zilele.

Toma se hotărî să exploreze împrejurimile, lăsându-i pe cei vii să lucreze în pace.

Mi se pare atât de interesant faptul că nimeni nu mă poate vedea, dar se pune întrebarea dacă pot fi auzit. De pildă, dacă încep să vorbesc cu câinele, va reacționa acesta, oare, în vreun fel? Ar fi periculos, de altfel, să mă adresez unui om. Câinele, eventual, o să latre, dar măcar nu-l va înțelege nimeni, urmând apoi să uite chiar el de cele întâmplate, pe când omul mă va ține minte toată viața.

Îndepărtându-se de casă, Toma găsi iazul de unde broaștele se făceau auzite pe timpul serii. Apa era limpede și doar câteva stufărișuri se profilau la marginile sale destul de îngrijite. Mă întreb cum arată acest iaz în prezentul meu. Și totuși, parcă îmi e frică să-mi imaginez.

Se apropie încet de mal și se sperie. Apa nu-i reflecta imaginea. Neîncrezător, ridică o mână, doar că asta nu adăuga nimic în plus în tabloul reflexiei deja existente. Totul se vedea limpede în imaginea imprimată pe suprafața apei – malul, iarba, soarele, cerul, câțiva nori albi abia formați, chiar și o libelulă zburând deasupra sa, dar Toma, oricât ar fi dat din mâini și din picioare, nu reușea să-și facă loc în această imagine. După câteva eforturi eșuate, se mulțumi să-și explice – Apa nu-mi recunoaște existența în această lume, încă. Se vede bine treaba că sunt un intrus, un element apărut înainte de termen. Cum aș putea să mă adaptez acestor condiții, când totul îmi este potrivnic, în frunte cu natura însăși? Până și cel mai pricâjit fir de iarbă din apropiere își regăsește identitatea în fața acestui iaz, iar eu, fiind de sute și mii de ori mai mare și mai puternic decât acesta, mă văd lipsit de reflectare. Sau mai bine zis, sunt un nimeni, un nimic, nu exist, deși mă aflu chiar aici și chiar acum. În ciuda proporțiilor mele palpabile și chiar a forței care a demonstrat că poate roti cel puțin o manivelă, în lipsa unei validări a existenței mele, rămân, totuși, același nimeni și nimic.

Ușor confuz, Toma se îndepărtă din calea apei și se așează la umbra unui vișin. Dar poate că așa e cel mai bine. Rolul meu e pus deoparte pentru vremuri mai îndepărtate. Momentan sunt dator să observ.

(Va urma)

(Continuare din nr. 57)

IV

A înnoptat acasă. Nici n-a apucat să doarmă, nici n-a ațipit bine, că au și venit în fugă băieții de la curte după ea:

– Du-te repede la curte!

Cum se ruga, cum plângea sărmana să mai rămână puțin la tata, căci rămăsese fără vlagă!

– Nu, – îi spuneau, – nu ne încumetăm la așa ceva. Dacă nu vîi de bunăvoie, te ducem cu de-a sila: așa ni s-a poruncit. Deja de aseară te căutau domnișoarele și doamna.

– Se întâmplă ceva rău, – zise cumnata.

– Dă, Doamne, să nu îndure nimeni așa ceva! Mai bine s-ar fi prăpădit de mică! – a răspuns fratele. – Gata, Odarka, gata cu plînsul! Gata cu rugămintile! Nu o să li se facă milă... nici nu stă în puterile lor.

– Nu e în puterea noastră, – au răspuns băieții: deja li se făcuse și lor milă. – Oho, uncheșule, dacă am avea putere!

Noi nu ne găseam locul: ce o să se întâmple? Nu știm, să mergem la curte sau să așteptăm acasă răul. Pe la amiază, a venit Odarka.

– Rămas bun, mămico, rămas bun!

Iar noi către ea:

– Ce s-a întâmplat, ce s-a întâmplat?

– M-au dat domnilor tineri, – spune, – săptămîna viitoare o să mă ducă. Și pe dumneata, mătușico, o să te ducă; au spus să ne pregătim pe duminică.

Mi-a înghețat sîngele în vine. Nu mi-am trăit viața în bogăție, dar măcar am trăit-o lângă neamul meu, în casa mea; iar acum mă trimit la niște necunoscuți, în locuri străine, fără să știu de ce și pentru ce. M-a cuprins tristețea și-am dat drumul lacrimilor. Cumnata îi mulțumea lui Dumnezeu că Odarka nu pleacă singură prin părți străine.

Tânărul nostru domn, cel mai mare dintre ei, s-a însurat cu o leahă și locuia la oraș, nu fusese de vreo patru ani la tatăl lui, fiindcă erau supărați. Bătrînul era furios de ce și-a luat o leahă, dar după ce Domnul i-a binecuvîntat cu copii, i-a iertat. Au început să vină destul de des în ospeție. Leahă parcă îi făcuse ceva farmece bătrînului, el ajunsese să o asculte și să îi dea chiar bani, cu toate că era tare zgârcit.

Cînd a venit nora, doamna noastră și domnișoarele au lămurit-o să o ceară pe Odarka, să ducă biata fată departe de domn. La cum a început leahă să i-o ceară și să-l implore, l-a convins să i-o dea. Iată că am primit termenul să ne pregătim pînă duminică, în timp ce ei au luat-o înainte.

V

A sosit duminică; s-a adunat tot neamul să ne conducă și să-și ia rămas-bun. Odarka și-a luat rămas-bun pentru ultima dată de la mama ei; mama a strîns-o în brațe și a scăldat-o în lacrimi, rostind întruna: „Copila mea! Singurul meu copil!” Suferea atît de tare nefericita, încît pînă și o inimă de piatră s-ar fi sfărîmat văzînd-o. Dar fata parcă era moartă, nici nu mai plângea. Și-a luat rămas-bun de la tată; tatăl a binecuvîntat-o: „Te las în paza Maicii Domnului, copila mea!”

Ne-au dus la curte. Carele stăteau deja pregătite. A ieșit doamna cu domnișoarele, ne poruncește să le slujim cu smerenie tinerilor domni; a ieșit și el, domnul.

– Pornește! – îi spune birjarului. – Ce e de sporovăit aici? Dacă o să se plîngă domnii de voi, – spune către noi, – o să aflați de la mine cum se îndreaptă coarnele caprelor! Pornește!

Mergem o zi, două. O întreb pe Odarka dacă mai poate. „Sunt sănătoasă, mătușico, dar mă apasă la inimă, vai cum mă apasă!” Și e tot îngîndurată și tristă: probabil, cum se zice, după mamă și după tată!

În a patra zi am intrat în curtea domnească. Toți din jur se uită la noi și își fac semne unii altora; nimeni nu vorbește, nu salută. Sunt oameni de oraș, nesinceri, răutăcioși.

Ne-au dus în odăi. A ieșit doamna. Nu o dată ați văzut și voi femeile din neamul leșilor. Toate sunt agere, vesele și vorbărețe. Și asta era așa. Cînd a început să vorbească,

a spus totul și despre ea și despre noi. Atît de iute și de repede! Singură obosește, înaintea noastră. Avea deja o vîrstă, dar cînd îi vedeai părul ondulat, inecele strălucitoare și panglicile, părea mai tînără. A ieșit domnul. Era frumos la chip, impunător și încrezut. Cînd se uita la tine, arunca o căutătură peste umăr. A întreat dacă nu e vreo scrisoare de la tatăl lui și a ieșit. Au venit în fugă și copiii să ne vadă. Doamna le zice pe limba ei: „Dați-le mînuțele să vi le sărute”. Ei și-au întins mînuțele – pupați-le!

VI

Mie mi-au dat să torc, iar pe Odarka au pus-o să brodeze. Cînd le broda domnișoarele fuste sau altceva, îi ducea doamnei în fiecare seară să-i arate. Din cînd în cînd, doamna era și bună, dar ne certa dacă ceva nu ieșea frumos, însă uneori, cînd se înfuria, era ca apa de la moară, nu putea fi oprită. Atunci toți dădeau de necaz! Nu-i plăcea de noi, în special de Odarka. Deseori o toca cum mîncă rugina fierul. Odată îi poruncise: „Dansează, Odarka! Dansează și gata!”. A poruncit să fie adusă în mijlocul odăii să danseze! S-a dus să danseze, nefericita, dar a rămas fără vlagă în picioare, a căzut, iar ei au început să rîdă. „Îi iese, – spun ei, – îi iese!” Ce necaz!

Mă uit la Odarka și văd cum se tot stinge, se stinge ca o lumînare. Uneori stătea toată ziua fără să scoată vreun cuvînt. Ce nu i-ar fi făcut doamna, cum n-o cicălea, ea tot tăcea; își arunca doar privirea uneori la ea. Iar copiii domnilor se agățau de ea ca lipitorile: „Tu ești nebună! Tot neamul tău e nebun! Du-te și dansează!”. O împing, o îmbrîncesc și o ciupesc. Ea își arunca doar privirea, porumbița mea! Doamna se și înfură și zicea: „Fata asta parcă-i de piatră!”.

VII

Cu ajutorul lui Dumnezeu, a venit și primăvara. Noi săpăm și semănăm, dar Odarka n-a trecut nici pragul.

– Ce folos de ea aici, – zice doamna, – mai bine să brodeze.

Într-o zi, am terminat lucrul, ne întorcem din livadă, iar doamna spune:

– Odarka sigur nu brodează: ori doarme, ori lenevește.

– Sunt sigură, mamă, că nu brodează, – intervine fata ei cea mare. – Știu sigur asta.

– Liniște, – spune doamna. – Să ne uităm ce face.

Au intrat pe furiș. Odarka stătea întinsă, cu mîinile sub cap, foarte palidă, doar ochii îi străluceau. Stătea și se uita la

noi cu atenție. Chiar și doamna s-a oprit și nu a spus nimic. A dus-o în altă cameră și a pus-o pe o laviță; nu s-a mai ridicat de acolo.

Tot cerea:

– Mătușico! Deschide fereastra și ușa: să văd lumina zilei, să văd ținutul meu!

Domnii s-au sfătuit și au zis s-o aducă pe bătrînă. A venit o bătrînă toată căruntă; a întreat, s-a uitat și a dat din cap.

– Copila mea nefericită! – spune ea, – Să nu cunoască binele cei care te-au călcat în picioare ca pe o floare parfumată, nu mai ai mult de trăit!

I-a făcut cruce fetei, a plîns și a ieșit.

VIII

Atunci doamna a poruncit să o ducă pe fată la spital.

– Lăsați-mă, doamnă, – o rog eu, – să am grijă de Odarka! O să vă și lucrez cum se cuvine tot ce o să-mi dați și o să am grijă și de fată.

– Ei, ce prostie! Acolo o s-o îngrijească mai bine decât tine – zise ea.

Nu m-a lăsat.

Duminică m-am rupt cumva de la lucru și am fugit s-o văd. Am intrat și am privit: era întinsă lângă geam, iar geamul era deschis.

– Asta, – spune slujnica bătrînă care avea grijă de bolnavi, – cînd a început fata dumitale să mă roage și să mă implore întruna să o pun lângă geam, trebuia să-i fac pe plac.

– Cum ești, Odarocika? – o întreb.

Ea s-a uitat la mine și mi-a spus:

– Mătușică dragă! La noi înfloresc acum vișinii și cireșii, în curînd va înflori și macul... Dar tata și mama?.. Nu sunt vesti?

– Încă nu, scumpo, – îi spun. – O să mă întorc la tine îndată. Nu vrei nimic, Odarka dragă?

– Nu, mătușico, nu vreau nimic, numai să nu mă mute de la geam.

IX

Astfel, duminică am vizitat-o, iar joi a venit vestea că a murit. M-am dus acolo: ea era deja pe masă. Ardea o lumînare, dar nu era nimeni. Era atît de frumoasă, ca un înger- raș!

A venit slujnica bătrînă.

– Oh! – spuse, – Cît am plîns după copila dumitale! Era atît de liniștită și ascultătoare! Niciodată nu am mai văzut un suflet atît de drag! Am intrat la ea ieri, iar ea încerca să se ridice la geam. „Vai, – îi spun, – fetițo! Ce faci acolo?” – „Lăsați-mă, – îmi spune, – lăsați-mă, bunico, să mă uit pentru ultima dată... Acolo trăiesc tatăl meu și mama mea...” Și striga cu atîta suferință, ca o pasăre – lăsați-mă! Am lăsat-o. Am ținut-o puțin; ea scruta cu privirea depărtarea, iar lacrimile-i, ca niște perle, se revărsau pe mîna mea, erau așa de calde... Soarele apunea... A zărit un vișin care înflore în livadă: „Aduceți-mi, bunico, o floare de vișin... aduceți-mi, bunicuțo!” M-am dus și i-am adus. Ea a luat-o. „O, cît de frumos miroase și ce proaspătă e! – zise. „Vă mulțumesc, bunică dragă!” S-a culcat și a pus floarea lângă ea. „Apune deja și soarele”, – a rostit și a început să-și amintească de tatăl și mama ei; îi tot pomenea și le tot spunea: „Tată, tată! De ce m-ați părăsit? Mămico! Luați-mă! M-ați părăsit, m-ați lăsat singură!... Mamă!... Tată!... Dragii mei!...”. Fie ca Domnul s-o primească, porumbița mea, în Împărăția Sa! Și așa am plîns și eu la bătrînețe!

Vineri au înmormîntat-o. Cînd coborau sicriul în groapă, niște porumbei albi se tot roteau deasupra ei. Soarele arzător își revărsa razele asupra pămîntului. Dimineața aceea era atît de liniștită și luminoasă: nici vîntul nu adia, nici de nori nu era vreo urmă. A murit un suflet drept!

*Traducere din limba ucraineană
de Jessica BILCEC*